

Broj: 26/1196-6

Podgorica, 08.05.2026. godine

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ JAVNOJ RASPRAVI O TEKSTU NACRTA PRAVILA ZA IZRADU I PRAĆENJE REALIZACIJE PLANOVA RAZVOJA I INVESTICIONIH PLANOVA PRENOSNOG SISTEMA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti (u daljem tekstu: Agencija) 2. aprila 2026. godine na svojoj internet stranici objavila je Javni poziv za učešće u javnoj raspravi o tekstu *Nacrta pravila za izradu i praćenje realizacije planova razvoja i investicionih planova prenosnog sistema električne energije* (u daljem tekstu: Nacrt pravila). Javna rasprava je trajala 15 dana, počev od 3. aprila 2026. godine, a zaključno sa 17. aprilom 2026. godine.

Do utvrđenog roka, „Crnogorski elektroprenosni sistem“ AD Podgorica (u daljem tekstu: CGES) je uz dopis, broj 300-RAE/26-1132/1 od 17.04.2026. godine, u Agenciji zaveden pod brojem 26/1196-4 od 17.04.2026. godine, dostavio primjedbe na Nacrt pravila.

U nastavku je dat pregled komentara, primjedaba i sugestija, kao i odgovora na njih.

1. Primjedba CGES

„Član 7 stav 1 tačka 3 nacrta Pravila – predlaže se preciziranje da se prognoza potrošnje utvrđuje na osnovu Nacionalnog energetskeg i klimatskog plana kao strateškog dugoročnog dokumenta.“

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

Članom 87 stav 1 tačka 29 Zakona o energetici („Službeni list Crne Gore“, br. 28/25 i 3/26) je propisano da plan razvoja mora biti usklađen, osim sa Nacionalnim energetske i klimatskim planom Crne Gore, i sa potrebama razvoja prenosnog i distributivnog sistema, a što odredba člana 7 stav 1 tačka 3 ovih pravila i odražava.

2. Primjedba CGES

„Član 7 stav 1 tačka 10 nacrtu Pravila – predlaže se preciziranje da se procjena adekvatnosti resursa odnosno pregled (analiza) mjera za obezbjeđivanje adekvatnosti resursa rade samo za posljednju godinu planskog perioda jer ukoliko se pokaže da je potrebno izgraditi novi izvor da se nadoknadi potreba za energijom (visok nivo LOLE-a), nije moguće izgraditi novi izvor za 3 godine (prva presječna godina, odnosno posljednja godina regulatornog perioda).“

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

Odredba člana 7 stav 1 tačka 10 ovih pravila normirana je u skladu sa članom 87 stav 1 tačka 31 alineja 4 Zakona o energetici a u vezi sa odredbama Zakona o prekograničnoj razmjeni električne energije i gasa („Službeni list Crne Gore“, broj 2/26), koje se odnose na institut adekvatnosti resursa.

3. Primjedba CGES

„Član 7 stav 1 tačka 7 podtačka č nacrtu Pravila i iz Priloga 1 tačka 6 (6.1.4, 6.2.4) – predlaže se brisanje iz razloga što dinamičke analize traže detaljne tehničke podatke o opremi koja se nabavlja (agregati, paneli, invertori, kablovi NN i SN, transformatori NN/SN i SN/VN itd.) kojima se ne raspolaze u fazi izrade (ažuriranog) plana razvoja, osim za projekte u okviru kojih je završen tender za nabavku opreme. Podaci iz baza podataka mogu pogrešno oslikati dinamičke prilike u sistemu i dovesti do toga da je potrebna ugradnja uređaja za stabilizaciju (PSS), a da to realno nije slučaj. Dodatno, izrada ovih analiza u okviru (ažuriranog) plana razvoja takođe nije praksa većine razvijenih zemalja članica ENTSO-E.“

2

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

Nesporno je da je stabilnost važan aspekt koji je potrebno uzeti u obzir prilikom planiranja razvoja prenosnog sistema, naročito imajući u vidu sve veću integraciju intermitentnih „invertorskih“ proizvodnih objekata, što je i istaknuto u dokumentima Evropske mreže operatora prenosnih sistema (eng. *European Network of Transmission System Operators for electricity – ENTSO-E*). Naime, u *Četvrtim smjernicama za sprovođenje tehno-ekonomskih analiza za projekte razvoja sistema* (eng. *4th ENTSO-E Guidelines for Cost Benefit Analysis of Grid Development Projects*) navedeno je da se potrebe razvoja sistema utvrđuju na osnovu analiza koje, između ostalog, obuhvataju analize tokova snaga i analize dinamičke stabilnosti. Sa druge strane, ove smjernice prepoznaju i kompleksnost sprovođenja ovih analiza zbog potrebe izrade dodatnih dinamičkih modela.

S tim u vezi, u tačkama 6.1.4, 6.2.4 i 6.3.4 iz Priloga 1 ovih pravila, normirano je da se analize dinamičke stabilnosti sprovode za: godinu koja prethodi godini podnošenja (Ažuriranog) zahtjeva (budući da za nju postoje svi ulazni podaci); prvu presječnu godinu planskog perioda (budući da analiza mogućnosti priključenja za nove proizvodne objekte svakako podrazumijeva i analizu stabilnosti), dok je za posljednju godinu planskog perioda propisano da se ove analize sprovode ako je to moguće.

4. Primjedba CGES

„Član 7 stav 1 tačka 7 podtačka dž nacrtu Pravila i iz Priloga 1 tačka 6 (6.1.7, 6.2.7 i 6.3.7) – predlaže se upodobljavanje, odnosno uvođenje ograničenja da se procjena kvaliteta isporuke radi za prethodni period od 3 do 5 godina kako bi se uporedilo/prikazalo koliko je porastao kvalitet isporuke u zavisnosti od održavanja i izgradnje mreže (Ispadi elemenata prenosne mreže zavise i od interkonekcije i poremećaja u susjednim sistemima).“

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

Opšti pokazatelji kvaliteta predstavljaju važan indikator koji odlikava konkretnu korelaciju između stanja sistema i pouzdanosti isporuke električne energije korisnicima sistema. Smatramo da je sistemska analiza u predviđenim presječnim godinama neophodna u cilju sveobuhvatnijeg pregleda potreba sistema, bez obzira na potrebe vršenja prognoza vezanih za ulazne podatke, a naročito uzimajući u obzir višegodišnji karakter investicija u prenosni sistem električne energije.

5. Primjedba CGES

„Član 7 stav 1 tačka 7 podtačka c nacrta Pravila i iz Priloga 1 tačka 6 (6.3.5) – predlaže se da se u posljednjoj godini perioda na koji se plan odnosi ne radi analiza gubitaka jer je velika nepoznanica tranzit, izgrađenost novih izvora, projekcija viškova i manjkova u sistemu Crne Gore koje zavise od vremenskih prilika, raspoloživosti energije u regionu i sl. Drugi operatori prenosnog sistema ih ne procjenjuju u budućnosti, već se analiziraju u prethodnom razdoblju.

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

Trošak nabavke električne energije za pokrivanje gubitaka je značajan trošak u poslovanju operatora sistema. Smatramo da je sistemska analiza u predviđenim presječnim godinama neophodna u cilju sveobuhvatnijeg pregleda potreba sistema, bez obzira na potrebe vršenja prognoza vezanih za ulazne podatke, a naročito uzimajući u obzir višegodišnji karakter investicija u prenosni sistem električne energije.

6. Primjedba CGES

„Član 7 stav 4 nacrta Pravila – predlaže se brisanje predloga da u slučaju promjene tehničkog obuhvata investicije na koju je Agencija prethodno dala saglasnost, operator tu investiciju dostavlja pod novim identifikacionim brojem iz razloga što bi promjena identifikacionog broja investicije zbog promjene obima/tehničkog obuhvata onemogućila efikasno praćenje realizacije⁴

REGAGEN Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96, 81000 Podgorica, **Crna Gora**

T: 00 382 20 229 615. 00 382 20 229 616 F: 00 382 20 229 755 E: regagen@t-com.me www.regagen.co.me

PIB: 02396491 ŽR: 520-34372-70. 510-4171-40. 520-34498-80

i izvještavanje po istoj. Sistemski bi se radilo o novoj investiciji, a dodatno, promjene obima određenih investicija se iz raznih razloga, koje najčešće nije moguće uzeti u obzir prilikom inicijalnog utvrđivanja obima investicije, dešavaju nekoliko puta, odnosno, od jedne početne investicije bi do kraja realizacije nastalo nekoliko njih. U slučaju da Agencija insistira na predloženom rješenju, mišljenja smo da je isto potrebno upodobiti na način da se opseg primjene ove odredbe ograniči samo na one izmjene tehničkog obuhvata investicije koje značajnije utiču na parametre iz tehno-ekonomske studije opravdanosti projekta koje je Agencija već razmatrala kroz prethodne postupke davanja saglasnosti na planove razvoja i investicione planove“

STAV AGENCIJE

Primjedba se prihvata.

7. Primjedba CGES

„Član 11 stav 8 nacrtu Pravila – predlaže se modifikacije odredbe u smislu dodatnog ograničavanja dostavljanja obaveznih sistemskih analiza za sve nove elemente prenosnog sistema. Ovo nije praksa u razvijenim sistemima koji su dio ENTSO-E, te cijenimo da je prihvatljivije da se naznačene analize vezuju odnosno zahtijevaju za investicije iznad određenog praga (one sa varijantnim rješenjima ili one sa značajnim uticajem na sigurnost, zagušenja ili prekogranične tokove).

STAV AGENCIJE

Primjedba se ne prihvata.

CGES ukazuje da je potrebno dodatno ograničavanje izrade analiza za sve nove elemente, na npr. ograničavanje na one sa varijantnim rješenjima ili one sa značajnim uticajem na sigurnost, zagušenja ili prekogranične tokove. Smatramo da je broj investicija za koje je neophodno dostaviti rezultate sistemske analize svakako već ograničen time što je rezultate sistemske analize potrebno dostaviti samo za investicije za koje je propisana obaveza izrade varijantnih rješenja, kako je to i predviđeno za izgradnju novih elemenata u tački 8.1 Priloga 1. **U ovom dijelu** 5

REGAGEN Regulatorna agencija za energetiku i regulisane komunalne djelatnosti

Bulevar Svetog Petra Cetinjskog 96, 81000 Podgorica, **Crna Gora**

T: 00 382 20 229 615. 00 382 20 229 616 F: 00 382 20 229 755 E: regagen@t-com.me www.regagen.co.me

PIB: 02396491 ŽR: 520-34372-70. 510-4171-40. 520-34498-80

ukazujemo da je u odnosu na tekst Nacrta pravila, nomotehnički inoviran predmetni podzakonski akt u cilju preciznijeg uređenja konkretnog pitanja.

REGULATORNA AGENCIJA ZA ENERGETIKU I REGULISANE KOMUNALNE DJELATNOSTI

Obradivači:

Emilija Otašević, rukovoditeljka Službe za pravne poslove regulacije

Igor Malidžan, rukovodilac Službe za energetske-tehničke poslove regulacije

Anja Uskoković, analitičarka II u Službi za ekonomske poslove regulacije